

τῆ κατὰ τὰ μακρὰ ἔτη τῆς δουλείας κρατήσας Ἀσιατικὸς πολιτισμὸς. Καὶ κενέπειαι τοῦ συνδυασμοῦ τούτου, ἡ μεγάλη διαφορά ὄρων ζωῆς μεταξὺ κέντρων καὶ ὑπαίθρου, ὁ κόρος τῆς ἀπασχολήσεως εἰς τὴν τελευταίαν καὶ ἡ πορεία πρὸς τὰ κέντρα μετὰ ἀληξιν εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Πρωτεύουσας καὶ αὐξήσιν εἰς τὸ σύνολον τοῦ βαθμοῦ τῆς ὑποαπασχολήσεως.

Τὰ τοῦ ἐν λόγῳ ζητήματος, ἐξέθεσα ἀναλυτικῶς μὲ σχετικὰ στοιχεῖα εἰς διάφορα προπολεμικὰ καὶ μεταπολεμικὰ δημοσιεύματά μου καὶ δὲν θὰ ἀσχοληθῶ ἐδῶ περισσότερον. Περιορίζομαι μόνον νὰ παραθέσω ἔγκυρα τινὰ στοιχεῖα χαρακτηρίζοντα εἰς ἀδράς γραμμάς τὴν θέσιν αὐτοῦ.

Ὅτε τὸ πρῶτον ἀπεφασίσθη ἡ ἐκτέλεσις τῶν μεγάλων ἀρδευτικῶν καὶ ἀντιπλημμυρικῶν ἔργων, ὁ Ἐλ. Βενιζέλος εἶπε τὸ 1929 εἰς τὴν 10 ᾠδὴν τὰ ἀκόλουθα

«Ἀπὸ τὴν Γεωργίαν δὲν περιμένω τίποτα. Θὰ εἶμαι ἱκανοποιημένος ἂν ἡ Γεωργία δυνηθῇ νὰ συγκρατήσῃ τὸν σημερινόν (τοῦ 1929) πληθυσμόν, ὁ ὁποῖος θὰ ἐγκατασταθῇ ἀνεπίπεδον μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῶν παραγωγικῶν ἔργων. Τὸ μόνον τὸ ὅποιον προσδοκῶ ἀπὸ τὴν Γεωργίαν, εἶναι ν' ἀναβιβάσῃ τὴν στάθμην τῆς ζωῆς τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ».

Ἡ Δημοσιονομικὴ ἐπιτροπὴ τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν εἰς σχετικὴν τοῦ 1933 ἐπὶ τῆς Ἑλληνικῆς Οἰκονομίας ἐκθεσίῳ τῆς, μεταξὺ τῶν ἄλλων, ἀνέφερε καὶ τὰ ἑξῆς:

«Ὡς γεωργικὴ χώρα ἡ Ἑλλὰς διαθέτει σχετικῶς ὀλιγοτέρας παραγωγικὰς γαίας ἀπὸ οἰανδήποτε ἄλλην Εὐρωπαϊκὴν Χώραν... Ἡ κατάσταση δὲν εἶναι καθόλου εὐνοϊκωτέρα ἀπὸ ἀπόψεως κτηνοτροφικοῦ κεφαλαίου... Ὁ μέσος ὄρος τοῦ ἀγροτικοῦ κλήρου εἶναι κατ' ἀνάγκην πολὺ μικρὸς... Ἡ πρωταρχικὴ ἀδυναμία τῆς Ἑλληνικῆς Γεωργίας εἶναι συνέπεια τῆς πτωχείας τοῦ ἐδάφους...».

Ἡ ἐπιτροπὴ (F.A.O.) τοῦ Ο.Η.Ε. τὸ 1946 εἰς σχετικὴν ἐπὶ τῆς Ἑλληνικῆς Γεωργίας ἐκθεσίῳ τῆς, ἀνέφερε τὰ ἑξῆς:

«... Οἱ Ἕλληνες γεωργοὶ ἐπιχειροῦν νὰ κερδίσουν τὰ πρὸς τὸ ζῆν εἰς ἀγροτικούς κλήρους μικροτέρους ἀπὸ οἰανδήποτε ἄλλην χώραν τῆς Εὐρώπης καὶ ἀπὸ πλείστας χώρας τῆς γῆς... Ἡ γονιμότης τοῦ ἐδάφους εἶναι σοβαρῶς μειωμένη...».

Καὶ τέλος προσθέτω, ὅτι κατὰ στοι-

χεῖα δημοσιευθέντα εἰς τὸν τύπον τὸ 1957, μέρος πληθυσμοῦ τῆς ὑπαίθρου τῆς τάξεως τῶν 3.000.000 εἶχε κατὰ μέσον ὄρον εἰσόδημα 3.800 ἀνὰ οἰκογένειαν.

Ἡ ἐκάστοτε ἀνακίνησις καὶ συζήτησις τοῦ προβλήματος τῆς ὑπαίθρου μὴ τὴν ὠμότητα τῆς πραγματικότητός του, δὲν εἶναι ἄγονος. Προάγει τὸ ζήτημα καὶ κίνητρον ἐνισχύσεως τῶν προσπαθειῶν μας καθίσταται.

Ἀπέναντι τῆς ἀνωτέρω καταστάσεως δὲν νομίζω ὅτι ἐσταυρώσαμεν τὰς χεῖρας. Προπολεμικῶς κατεβλήθησαν προσπάθειαι διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τῆς Ἐπικολούθησεν ἡ περίοδος τῆς Κατοχῆς ἡ ὁποία δὲν ἐσταμάτησε μόνον τὰς προσπάθειαις, ἀλλὰ καὶ φθορὰς συνεώρυσεν εἰς τὰ προπολεμικῶς ἐπιτελεσθέντα. Μετὰ τὸν πόλεμον συνεχίσθησαν καὶ συνεχίζονται αἱ προσπάθειαι, ὅχι μόνον πρὸς ἐπανόρθωσιν τῶν πολεμικῶν φθορῶν, ἀλλὰ καὶ πρὸς νέας ἐξιολογούσας βελτιώσεις.

Ταῦτα ὅμως δὲν σημαίνουν ὅτι ἐλόθη τὸ πρόβλημα τῆς ὑπαίθρου. Τὸ πρόβλημα τοῦτο εἶναι πολὺ δύσκολον. Αἱ ρίζαι τῆς καταστάσεως τῆς ὑπαίθρου καθιστοῦν τοῦτο δύσκολον. Αἱ προσπάθειαι διὰ τὴν ἀνόρθωσιν τῆς ὑπαίθρου (εἰς ἃς δὲν νοεῖται μόνον ἡ ἐπιδιώξις τῆς αὐξήσεως τῶν καλλιέργησιμων ἐκτάσεων) πρὸς ἄνοδον τῆς στάθμης διαβιώσεως τοῦ πληθυσμοῦ τῆς μετ' ἀποχῆς δημιουργίαν νέων πεδίων ἀποσχέρσεως, ἀντιμετωπίζουσαν μεγάλας δυσχερείαις. Αἱ δυσχερείαι, κατὰ παραστατικὴν διὰ τὸ σύντομον ἔκφρασιν, ὁφείλονται εἰς τὴν (ὑπὸ τοὺς συνήθεις ὁρους ἐργασίας) βραδέως βαίνουσαν μὲν κρὸν ἀπόδοσιν τῶν σχετικῶν ἐπενδύσεων αἰτινες πρέπει ἐν τῷ συνόλῳ νὰ εἶναι τὰ μάλιστα ὑπολογίσιμοι. Ἐπιπλέον νομίζω εἰς τὰς προσπάθειαις μὲν θὰ ἦτο ἡ γενικὴ καὶ συστηματικὴ θητεία θείας μέρους τῆς στρατιωτικῆς θητείας δι' ὠρισμένας ἐργασίας εἰς τὴν ὑπαίθρον, ἔαν ἡ διασφάλισις μιᾶς πραγματικῆς Εἰρήνης εἰς τὸν κόσμον ἠδὲν περιορίσει τὰς στρατιωτικὰς ἀπαιτήσεις. Τοῦτο δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ θεωρηθῆ ἄγγραφα, ἀλλὰ μίαν ὀφειλομένην συμβολὴν, συμβολὴν δημιουργικῆς συνεισφοράς καὶ ἠθικῆς τρωπῆς, ὄλων τῶν νέων τῆς Χώρας πρὸς ἀνόρθωσιν τῆς ὑπαίθρου ἐξ ἧς τὸς ἀδυναμίαις ἀρούμεθα. Μία συμβολὴ ἡ ὅποια καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς συμβάλλουσαν θὰ ἐξασφαλίσῃ μιαν καλλίτερον ἀποτέλεσμα.

Ὡς σύνδρομον εἰς τὰς δυσχερείαις